

Kara Kocsis Gabriella

Csendország (Részlet)

Szólíts Imrének, mondta a legény, nagy erővel taposta a bicikli pedálját, mert felfelé vitt az út, gyakran fel is emelte magát a nyeregről, úgy erőlködött, hogy bírja a felhajtást. De amint átmentek a falun, nem hosszában, inkább keresztben mehettek, mert az egész faluból szinte csak az öreg templom látszott és mögötte a falu közepe, a temető, tehát ahogy áthajtottak, valami nagy-nagy domb állt előttük, annyira nagy, hogy már majdnem hegy volt, az Imre hegynek is mondta, hogy na, itt a hegyre gyalog kell fölmennünk. Ő nem bánta, szívesen leugrott a vázról, nagyon kényelmetlen hely volt, eddig még csak a csomagtartón utazott, de ez férfigép, mondta az Imre, ennek csak váza van. A lovaskocsi meg a hosszúszekér utolérte akkor őket, meg a Marika is a Gyuszival, előre kellett engedni a holmival rakott kocsit és szekeret, de ez jó volt, mert nézhették, hogyan vigyáznak a felnőttek a hegyen, hogy föl ne dőljön a kocsi meg a szekér. Mert az Imre is és a Gyuszi is letették akkor a biciklijüket az út szélére, a fűbe, és egy hosszú doronggal tartották hátul a bútorokat, hogy véletlenül se csúszszanak lefelé, látni lehetett, hogy erőlködnek nagyon. Nem is szabadott öneik közvetlenül utánuk menni, nehogy valami baj történjen, ezért csak messziről nézték a Marikával, hogy ledőlnek-e a szekrények az útra. De csak a tyúkatróc csúszott meg egy kicsit, mert nyugtalankodni kezdtek a tyúkok, ezt anyuka mondta, később, és akkor megállt a hosszúszekér, és a Magdus, aki gyalog kísérte a tyúkokat, szemet dobott nekik, és máris mehettek tovább.

Amint fölértek a dombra, ők is nekiindultak a Marikával, versenyeztek, melyikük ér föl hamarabb. De útközben meg kellett állniuk, annyira nehéz volt a gyaloglás fölfelé, és a Gyuszi nevetett, megjárjátok máskor is. Az út szűk volt és nagyon poros, ő szerette volna levenni a szandált, hogy a forró homokba csúsztathassa a talpát, de nem lehetett, mert a legények siettették őket. Így csak a hosszú góré tudta nézni, ami már majdnem a tetőn mutatta feléjük a hátsó oldalát, hátsóját, gondolta és magában kuncogott, és nem messze tőle, már tényleg a domb legtetőjén állt egy ház, le a völgybe nézett. És jó kopott volt, de azért erős. Akkor eszébe jutott a falu, ahova mennek, és ami szintén dombon fut lefelé, és visszatért a vonatos jókedve, és azt mondta a Marikának, ez a ház készül futni le a dombról. És már látta is gondolatban, fut a ház a hozzá épített istállóval, ólakkal meg a góréval. Fut a ház, fut a ház, meg a góré. A folytatást nem bírta kigondolni, mert fel kellett szállnia megint a biciklivázra, és akkor már más kötötte le a figyelmét. És annyira lekötötte, hogy fel sem oldódott soha, mert mindig, mindig vissza tudott emlékezni erre az első útra.

Az Imre Balog volt, és beszélgetős, vagyis inkább kérdezőgetős, de ő nem akart se beszélgetni, se válaszolni, mert nézte a jövődó otthonát. És gondolkozott. A jövődó otthon az Imre mondta, őneki nagyon tetszett, a jövődó szót eddig még csak a kis Bugyikától hallotta, hogy az anyukája meg tudja mondani a jövődót. És ki tudja olvasni. Ami igaz is volt, mert anyukának is megmondta, hogy apuka haza fog jönni a fogságból, és a tenyeréből olvasta ki. Anyukának. A jövődó tehát az, ami ezután történik. De hiszen az erdő, a kopasz hegy meg a szántóföldek nem történni fognak, és a falu meg az iskola sem, mért mondja akkor az Imre, hogy ez lesz a jövődó otthona. Talán azért, mert sok minden történni fog vele és a többiekkel is, amikor otthon lesznek. De ezt még meg kell beszélni a Marikával.

Ligetfalu. Milyen szép neve van, legalább olyan szép, mint az, hogy Városliget. Hacsak egy kicsit is hasonlítana a Városligethez! Kell hasonlítani, mert mindkettő liget. Ez járt a fejében, amióta elindultak.

Hogy dombról fut le ez a szép nevű falu, azt onnét lehet tudni, hogy apuka elutazott rögtön, mihelyst megkapták az áthelyezési levelet, hogy népgazdasági érdekből, augusztus tizenötől. Ő is elolvasta titokban, nem sokat értett belőle, de a tizenötöt igen. És már majdnem tizenöt volt, mert anyuka azt mondta, Jézusom, már tizenkettedike van. Nem volt maradása sem neki, sem apukának, ahol nyaraltak éppen, apuka barátjánál, Kalocsa mellett közvetlenül, egy egészen kis faluban, ahol tágas az utca és nagy a tér, és nem iskolások, hanem selyemhernyók meg selyemlepkék nyüzsögtek az osztálytermekben, mert nyár volt, és fogalmukban sem volt, és a térképen sem, hol van az a Ligetfalu. Ezért apuka, amikor a háromnapos budapesti tanfolyam után megérkezett ide, és a miújságot megkérdezte, azonnal újra vonatra ült, és ment Ligetfalut megkeresni valahol.

Készülődtek ők is, de sajnos nem mehettek apukával, mert annyira hirtelen összeszedőzni, és mindenkitől elbúcsúzni nem lehet, és nagy csomagokkal Ligetfalut keresni sem, de jó is volt, hogy amíg anyuka csomagolt, ők még egy délutánt tölthettek a gyerekekkel, akik már majdnem barátok lettek, csak azért nem, mert többet nem fognak találkozni. Mért nem, eljöhetnek máskor is, mondta az a kislány, aki a Tutsek Anna könyvét most visszakérte, pedig el sem olvasták végig, s ő büszkén kivágta, hogy nem jöhetnek el, népgazdasági értékből. Nem nevette ki érte senki, pedig amikor kiszaladt a száján, azt gondolta, lehet, hogy ezt butaságnak vélik, de nem annak vélték, inkább nézték csodálkozva,

hogy ő ilyen okosat mond, és akkor arra gondolt, biztosan nem értik. Hogy népgazdasági. És hogy érték. Ő maga sem értette persze, nem lehetett sajnós megkérdezni sem anyukától, sem apukától, mi az, mert a felnőttek vagy sírtak, vagy hangoskodtak, annyira beszélgettek, és úgy, mintha gyerek nem is lenne a világon. Talán majd, ha csöndben lesz mindenki, és órájuk is figyelni bírnak. Akkor majd rákérdez. De anyuka még hazafelé, a vonaton sem figyelt rájuk, csak az orrát törölgette. Jobb lett volna apukával is utazni, nem így, kedvetlenül. Nagy csönd volt közöttük egész úton, anyuka nem beszélgetett, és a Marika is csak nagy néha szólt valami rövidet. Ő meg csak ült, még a Marikának se merte megmondani, hogy pedig te is szereted a nagy változásokat, és ez igazi nagy változás lesz. Apuka tudta csak otthon nagy nehezen megnyugtatni anyukát, aki végül majdnem nyugodtan pakolódott, csak a búcsúzkodásnál sírt, mert mindig sírni kell, ha búcsúzunk, de főleg kell az ajándékba kapott ünnepi kenyér felett. És érezte, és érzi, és emlékezetében őrizi ő maga is, most is, mintha jelen idő lenne és nem múlt idő, jelen, múlt, mi is a harmadik, hogy itt, a vonaton Ligetfalú felé anyuka végre nem hallgat már, nemcsak apukával beszélget, de őneki is válaszol. Apuka szinte jókedvű, nagy levegővel meséli, mit látott, amikor Kalocsáról a gyorsvonattal Balatonszentgyörgyre, onnan pedig egy vicinálissal ide megérkezett. Háromszor kellett átszállnom, mondta, és amikor leszálltam végre, még mindig nem Ligetfalun voltam. Jó hat kilométer még ide. Isten háta mögött van az a falu, de ez most jó is nekünk. Ez nem újság, gondolta magában, hiszen apuka már a csomagoláskor azt válaszolta az ő kérdésére, hogy igen, jó lesz ott nekünk. De hogy mért lesz jó, ezen nem tudott töprenkedni, mert apuka tovább beszélt, és mit gondoltok, kit találtam a berkedli állomáson? Egy régi, kedves barátomat, a Péterfi Jóskát, aki a mi igazgatónk lesz.

De apuka, Leszneken te voltál az igazgató, és itt mért nem te vagy az? Ezt a Marika kérdezte, és méltatlankodott a hangja. Itt is majdnem az leszek, mosolygott apuka, de ez kis iskola, csak ketten tanítunk anyukával, itt igazgató-tanítónak titulálnak engem.

Titulálnak, ez olyan jó szó, hogy nevetni kell rajta, titulál, mitulál, kitulál, kitudál – nem, ez már nem jó. Rögtön megnyugodott, Leszneken igazgató volt apuka, de tanítóúrnak szólították, és ez itt is ugyanígy lesz biztosan. Csak itt két neve lesz a hivatalos papírokon. Igazgató is, tanító is, és kettő több mint egy.

Jó, jó, de mondd el végre, mi tetszett neked annyira azon a Ligetfalun? Anyuka ezt már többször is kérdezte, de apuka olyankor mindig másról kezdett beszélni. Most például, hogy ha elhagyja ez a vicinális Zalaszentpált, egy gyönyörű, nagy állomás következik. És felállt apuka, elkezdett az ablakon kifelé nézegetni, és ujjával mutogatva mosolygott: néz-zétek csak. Ők a Marikával szintén felálltak, hogy jobban láthassák a gyönyörű szép állomást, ő türelmetlenkedett, pedig azt nem szabad, mégis, csak menne gyorsabban ez a vicinális, a vicinális-picinális, hogy mielőbb odaérjünk, mondta, s várta, hogy végre anyuka mosolyogjon. S ahogy meglátta a faluhoz tartozó szélső házakat, már nem figyelte, anyuka mosolyog-e az ő szócsavarásán, várta a mielőbböt.

Udvari, ez volt kiírva fekete betűkkel egy álló, fehér táblára, és elképzelte, hogy egy nagy udvar közepén látni fog mindjárt egy sok fával árnyékos állomásépületet, talán hasonlít egy kis kastélyhoz, azért mondja apuka olyan szépnek. Annyira szemében volt már, hogy bármennyire nevetett a Marika apukával, és még anyuka is nahátozott, ő nagy csalódást érzett. Mert nem állomás, csak egy megálló volt, ami abban különbözik, hogy ez csupán egy ajtó és ablak nélküli rozszant házféle a sínek előtt, de olyan rozszant, hogy a macska a kicsinyeit is inkább előtte, a fűben szoptatta, mert jobban félt az összedőléstől, mint a vonattól.

Érdekes volt látni, hogy azon az ajtó nélküli, sötét lyukon kijött egy bácsi, nagyon világosnak látszott a haja, a fehér csíkos inge a sötét lyuk előtt még inkább, csak a fekete nadrágja volt sötétebb, és az pedig nem érdekes volt, hanem inkább meglepő, hogy apuka integetni kezdett neki a vonatablakból, hogy Jóska, Jóskám, ide szállj! Akkor már őneki is nevezhetnékje lett, mert a Jóska-Jóskám, mielőtt felszállt volna, szép sétabotját elegánsan feldobta a levegőbe és elkapta a közepén, markában szorongatva a botot közelebb jött, és azt mondta, mi vagyok én, fecske? És ő akkor jókedvében azt gondolta, ha nem is fecske, de hasonlít, mert a fecske is fekete-fehér. Az meg a legérdekesebb, és ezt még sosem vette észre, hogy a vonatra nem feljönni, inkább felszállni kell, pedig nincs is szárnyunk. Ezt muszáj volt mindenkivel közölni, és jó volt, hogy ezen a Jóska bácsi is nevetett.

Kovács Jóska, ő is Kovács, Tilosdon tanít, magyarázta apuka, amikor a köszöntések után mindenki újra a helyén ült, Tilosd is Zalaberkedhez tartozik, bizonyára gyakran fogunk találkozni majd. Úgy lesz, szólt a Jóska bácsi, és közben szép, ropogós zsebkendőjével a homlokát, arcát törölgette, nekem is van két lányom, hallották a híreket, jó meleg van odakint, nem unalmas ez a hosszú utazás?

Ezt mind őneki, gyerekeknek mondta a Jóska bácsi, furcsa volt, hogy hozzájuk szól, és nem a felnőttek beszélgetnek egymás között. Vissza kellett fordulnia az ablaktól, pedig most tényleg szép állomás következett, magas, emeletes, sínekre nyitott ablakában csipkés függönyt vitt a szél, de nem annyira, hogy elvigye, fű helyett apró kavicsal felszórt földje tiszta volt, oldalvást magas bokrok nőttek, hófehérre festett vastag oszlopokból állt a kerítés mögöttük, és hosszan futott még, majdnem a bakterházig. Volt hasonló állomás már az úton, de kopottabb, gazosabb, ez majdnem olyan volt, mint egy otthon. Jó lenne itt lakni, a függönyös ablakból messze látni, a megálló vonatokkal messze menni, és örömmel visszatérni. Nem gyerekként persze, majd.

A nemet, hogy nem unalmas, a Marika mondta ki először, és beszélt még tovább, így ő megint nézhette, és el is olvashatta az állomást, Zalaszentkirály. Azt is érdekesnek találta, hogy falut nem látott, csak egy-két házat az állomás mögött, ezért a másik oldalára fordult, a vonatnak, hogy megkeresse a Zalát, amiről apuka azt mondta egyszer régen, amikor éppen csak hazatért a fogságból, hogy Zala csak egy van. De mire ezt végiggondolta, lassított megint a vonat, és most tényleg nevetni kellett, mert még csak megállónak sem lehetett mondani, ami eléjük jött, mintha régi, rozsdás vagonból lett volna összerakva, annyira ócska volt a ház. És a neve is, Horda. Tudta, mi az, hogy horda, sokszor hallotta ruszókra, vagyis oroszokra mondani, és most a Kovács Jóska bácsi is megmagyarázta, miközben nevetett velük, tehát a tatárok serege. De ha tatárok, akkor mért mondták az oroszokra. Ezt is meg kell kérdezni majd, de nem most, mert a Jóska bácsi suttogva kezdett beszélgetni apukával, és nem is hagyta abba, csak amikor a következő állomáson felszálltak többen is, és melléjük ültek a nyolcüléses fapadokon.

Keddhida, mondta a Jóska bácsi, a következőnél lesz állunk. Keddhida, ebben benne van a híd, ezt pedig ő felelte, és jó volt, hogy a Jóska bácsi ránézett, és látszott szemében a csodálkozás. Valóban, itt három híd is lesz, és tudjátok mit, mindhárom híd a Zala hídjá, na, ezt süssétek meg! Őneki ezen megint nevetnie kellett, nem meg, inkább ki, megsütni annyit tesz, mint elfogadni, kisütni pedig, hogy kitalálni. Akkor találd ki!, süsd meg, a Jóska bácsi már hangosan nevetett, és nevettek az utasok is. Három Zala van itt, vágta ki a Marika, és ő rögtön tudta, hogy csakis ez lehet a válasz. De egy nagybajuszú bácsi megszólalt, mielőtt apuka vagy a Jóska bácsi bólintottak volna, pipa égett a szájában, és lassan beszélt, Zala csak egy van, kislány, ellenben itt Keddhidánál három ágra szakad, igaz, a két szélsőben csak szegényesen folyik a víz. Akkor ágrólszakadt, nevetett ő megint, és boldog volt, hogy ennyi érdekeset tud mondani, és nemcsak érdekes, de vicces is mindez, mert már a másik padokon is nevettek, mióta hazajött apuka, sokat tud viccelni, például ma is kettőt. Látom már, valóban nem unalmas ez a hosszú utazás. Ezt a Jóska bácsi mondta megint, senki nem válaszolt rá, pedig ez nem illik. De apuka már a nyitott vonatjából nézett kihajolva, anyuka kezében táskákkal állt mögötte, álltak ők is a Marikával, nekidőlve háttal a vécé oldalának, a Jóska bácsi leghátul vigyázott, hogy el ne essenek, ha megáll a vonat. A sok viccelődésben észre se vették, hogy elmaradt Keddhida, álltak csak, és a Marika megkérdezte, soká jön még a berkei állomás? Nem jön, szólt apuka, de mire megkérdezték volna, mért állnak hát akkor az ajtóban, apuka visszafordult hozzájuk, nem az állomás jön, mi megyünk, és ezen megint nevetni kellett. De akkor már fékezett a vonat, a kíváncsiság erősebb lett a nevetésnél, elhallgattak, és ő nagyon izgatott lett, annyira, hogy elkezdett remegni a lába, meg kellett kapaszkodni a vécéajtó kilincsében, hogy biztosabban álljon. Szerencsére, mert nagyot taszított a vonat mindenkin, ahogy vége lett az utazásnak. Végre, végre vége lett.

A Kovács Jóska bácsi elköszönt, hát akkor, mondta, vegyétek birtokba az új otthont, és még azt is mondta, amit a mesékben, hogy járjatok szerencsével, ők pedig végignézték, amint a vasutasok a bútoros vagonat lekapcsolták a szerelvényről, és áttolattak vele egy másik vágányra, és otthagyták. Anyuka aggódott, hogy mért nem jöttek meg a szekerek, mi lesz a holmival, hogy elvigyék, de semmi nem lett velük, csak az, hogy a Magdus, aki elkísérte őket, leült az állomás előtt egy padra, és várakozott, ők pedig elmentek, hogy bejelentkezzenek apuka barátjánál, aki szintén Jóska bácsi, csak nem kovács, hanem igazgató. Majdnem, mint apuka, aki még tanító is. Igazából nem is bejelentkezés lett, hanem látogatás, sőt, vendégség, mert a Péterfi Jóska bácsi a saját lakásába hívta be őket, sőt, ebéddel is kínáltak, pedig anyuka tiltakozott. Hogy jaj, nem kellett volna. De a néni azt felelte, ez természetes, a Péterfi Jóska bácsi pedig, hogy ne szabadkozzatok, megyek én még tihozzátok, nem is egyszer.

A Marika sokat beszélgetett a nénivel, pedig evés közben nem beszélünk, mégis, ő pedig ette a finom gulyáslevest, és hallgatott, és nézegetett. Csak egyetlen egyszer szólalt meg, muszáj volt megkérdezni anyukától, hogy anyuka, Ligetfalun nekünk is lesz olyan szobánk, ahol csak enni fogunk? Anyuka nem válaszolt, annyit mondott, nem tudom, kérdezd meg apukától. És akkor, ebéd közben kiderült, mért csak annyit mesélt apuka Ligetfaluról, hogy fut a dombról, és közepén szép fás gödör van, és hogy egy tantermes az iskola. Hát azért, mert amikor Zalaszegen megtudta apuka, hogy Ligetfalu nem a határszélen van, vagy azon is túl, ahogy Kalocsán mondták, mert az Ligetfa, és nem is a térképen van, hanem Zalaberked mellett, közvetlenül, csak egy kicsit messzebb, fáradt volt már a hosszú keresgéléstől és utazástól. A Jóska bácsinak egyébként pedig motorja van, mert nagy a körzet, és azzal apuka nem tudott volna versenyezni.

A Marikának jutott eszébe a megoldás, hogy mért nincs a térképen, és mert evés közben szabad volt itt beszélgetni, meg is kérdezte, annyira kicsi-e Ligetfalu, hogy nem tudták odarajzolni. Átkeresztelték, mondta a Péterfi Jóska bácsi, Németfálnak hívták eddig, ez van a térképen. Ő rögtön tudta, azért keresztelték át, mert nincsenek már benne németek. Mert az oroszok harcoltak velük, és győztek. Csak akkor mért nem Oroszokfalva, ja, persze, oroszok sincsenek, mert ők meg *hazamentek*. Legalábbis Ligetfaluról, mert máshol még vannak. Például Vasszegen, ahol apuka szülei laknak, a kastélyban. Ideig. És lenn. És még valahogy.

Aztán kopogtattak, a Jóska bácsi kiment, és nagyra nyitotta a bejáratot, két, biciklire támaszkodó legény állt az udvaron, lehetett hallani, hogy a tanító urat keressük. Végre, mondta anyuka, és megköszönte az ebédet, meg sem várta, hogy egészségünkre, ment ki apuka után. Kiderült, hogy egy lovaskocsi meg egy tehenes hosszúszekér már megrakva

áll az állomáson, és a lovaskocsi bakján ül a Magdus, várja az elindulást. Ő szeretett volna a Magdus mellé ülni, mert nem félt a lovaktól, mint a Marika, de nem fért volna el ott, fel kellett ülnie az Imre biciklijére, ami különben is biztonságosabb. Ez pedig azért lett jó, de nagyon, mert most, lám, ő érkezik meg legelőször, legeslegelőször, a Marika a Gyszival az ő nyomukban kanyarodik csak be az iskola udvarára. Igaz, a Marika száll le előbb a bicikliről, vagyis nem száll, inkább ugrik, még meg sem állt a Gyuszi biciklijé rendesen, de ez meg azért jó, mert nem kell veszekedni, hogy ki volt az első az új otthonukban. Tehát a jövődjük udvarán.

Az otthon, egyelőre még a lovaskocsin meg a hosszúszekéren utazik valahol, talán még az országút befordulójában. Bizonytalán hamarosan ide fognak érni, hiszen egyenes az út onnét a faluig, és még a falun belül is, igen, és hol van akkor a hegy, amiről lefut. A falu. Hiszen apuka így mondta. Nézi a kiskaput, lécekből áll, éppen olyan, mint a leszneki kiskapuk voltak, de hol van mellőle a nagy? Olyat, amin befér a lovaskocsi meg a hosszúszekér, a kerítésen végig, de véges-végig nem látott. Kimegyek, mondja a Marikának, úgy, hogy az Imre is hallja, nem megszökni akar, megnézem, jön-e már anyuka meg apuka a biciklivel.

A kiskapu tárva-nyitva, így találták már, a kapufélfák olyan közel vannak egymáshoz, hogy középre terpesz állva kis jobbra-balrával eléri szinte két keze, hajladozni persze kell hozzá. A sok utazgatás után jólesik ez a játék. Aztán rálép a lejtős hídra, most először, az ő hídjukra, hiszen ezután már az lesz, és majdnem olyan ünnepi kedvet érez, mint amikor apuka, kezében az ünnepi kenyérral felnézett az égre. Felnéz ő is, eszébe jut, hogyan imádkozott Lesznen, édesjőistenem, segítsd haza apukát, és az jut eszébe még, hogy ez most is igaz, mert apuka még nem érkezett meg. Ide, haza.

A haza ez a ház lesz a háta mögött, haza, háza, hogy ez milyen érdekes, két ablakkal és egy barna ajtóval az utcára, és az ajtó mellett faterasz, igaz, a fa csak egy helyen látszik ki, mert különben szőlő és lépcső az egész. Meg a padlója van fából, és az ajtaja lenne még, ha lenne, de ennek a terasznak ajtaja, az nincs.

Vigyázz, jövök, ez apuka hangja, nem mérges hang, inkább jókedvű, lefut hát a hídról az utcára. Ott meg anyuka ciccent, de nem ér rá szólni is, mert száll le a biciklijéről, bele a porba, és mérgelődik, mert bokáig belesüllyed. Nahiszen, ezt mondja, jól nézünk ki. Apuka hátranéz, nekítámasztja biciklijét a drótkerítésnek, azután anyukáét is, megáll a ház előtt, két öklét a derekába nyomja, nem mosolyog, kíváncsi. Anyuka mellé lép, állnak a ház előtt kicsit, nézik. Anyuka menne föl a lépcsőn a barna ajtóhoz, de lépcső nincs, csak földhányás, amit ő eddig észre sem vett, és megint mondja, jól nézünk ki. Apuka a Gyszival a kút körül jár, belenéz a kútba, megcsikordítja hatalmas kerekét, csörren a lánc is a hengeren. A Gyuszi hozzá lép, mond valamit, apuka visszanyomja a kerékakasztót, a kútra mármint, mármint, ezt a Péterfi Jóska bácsitól tanulta ma az ebédnél, és ketten kinyitják a nagykaput, ami mégis van, csak nem olyan, amelyet ő keresett, mert csupa drót meg két vékony vasláb. Vagyis négy, mert ahogy nyílnak, egymáson nyikordulnak.

Először a lovaskocsi hajt be az udvarba, azután jön a hosszúszekér a tehennel. Vagyis az ökrökkel. Leugrik a Magdus, de neki nem lesz poros a lába, mint anyukának lett, leszállnak a bácsik is, ők se verik föl a port, az udvar elég tűrhető, mondja a lovas bácsi. Feri bácsi, mondja, és rájuk néz, én vagyok a Borcsa Feri bácsi. A gyerekeim iskolások, majd megismeritek őket.

Mire végignézi, hogyan fogják ki az ökröket a szekérből és vezetik el, mire a Borcsa Feri bácsi felköti lovai szájára a zabostarisznyát, mire anyuka, apuka meg a Marika körbejárják a házat meg az udvart, ő meg áll csak egyhelyben, már nem üres sem az utca, sem pedig az udvar. A kút körül meg az utcán asszonyok állnak, a szekérrúdon csomó gyerek ül, fiúk mind, a lányok meg, legalább ötven-hatan a kapuban, a hídon bátortalankodnak. Néznek, nem beszélnek, mintha néma lenne mind.

Akkor egyszerre hangos szó jön a kertkapu felől, a lányok csapatán keresztül jön be egy néni, alacsony, kicsit kövér, és nagyon mondja, bocsássanak meg, hogy elkéstem, bocsássanak meg, hozom máris a kulcsot, mit nyissak ki előbb, az iskolát vagy a lakást, persze, mindent meg akarnak nézni most mindjárt, talán legelőbb az iskolát, azután tudok segíteni még a pakolódásban is, ha megmutattam...

Iskola, néz ő körül, most először keresi szemével az iskolát, itt csak egy ház van, iskolának kicsi, lakásnak nagy. A néni megy a lépcsőn, föl a fateraszra, eltakarja a szőlőlugas, de nem, mégsem, mert az ajtó, a belső, alig látszódó másik barna ajtó előtt kilép a lugasból, és a lugas oszlopfájába kapaszkodva nehezen átnyújtózik a földhányás fölött az iskolaküszöbig, kikulcsolja a zárat, belöki az ajtót, és lép át a kis folyosóra vigyázva. Apuka indul utána, anyuka azt mondja, pakoljunk inkább, aztán mégis megindul a faterasz falépcsőjén, a Magdus meg csak áll a szekerek előtt, hogy mi lesz addig az ő dolga. Emberek, kiáltja, le lehet pakolni a földre addig a bútorokat. A Borcsa Feri bácsi meg a Gyuszi ehhez nem elég, gondolja ő, amíg nézi mindezt, segíteni akar, odaáll a kocsihoz, büszkén visszanéz a Marikára, mert ő nem fél a lovaktól, és leveszi a sámedlit, amelyik a kocsi végében utazott. Meg köll várni a tanítóurat, mondja a Gyuszi, de amikor körülnéz, több ember áll már a kocsik körül, kezükben hosszúköttel, figyelve, várva, egymással halkan beszélgetve. Amíg apuka és anyuka a kulcsnyitó nénivel bejárják az iskolát, már üres a szekrényt-asztalt szállító kocsi, a hosszúszekérről pedig a Magdus a Gyuszival húzkodják lefelé a konyhát, a ruhás ládákat meg a fazekasakat. A tyúkketrecben a tyúkok, jércék hangoskodnak, össze van kötözve a lábuk, csak a szárnyaikkal csapkodnak összevissza egy fa alatt, az árnyékban, hogy meg ne tikkadjanak a melegtől. Ezt mondta a Magdus, és habár ő nem érti, mi az a

megtikkadás, amikor a nagyobb fiúk leengedik a vizesvödört a kútba, hogy tudjanak inni a szegény jószágok, gondolja már mi az. A nagy szomjúság, az tikkadás. Én is megtikkadt vagyok, mondja a Magdusnak, és friss kútvizet kíván, de akkor kiderül, az iskolakút vize sajnos, nem iható, de van még víz a kantában. Igazi, leszneki víz, és utójára. De ő már itt van otthon, és meg akarja kóstolni a ligetfalui vizet. Ezt hangosan közöli a Magdussal, hallják a lányok is a kapuban meg a hídon, és elkérik a vizesvödört, és azt mondják öneki, gyere. Örül, mert úgy néz ki, kezdődik a barátkozás. A szemben lévő ház kútja félig a kertben, félig az utcán van, lehet vizet húzni kertből is, utcáról is. A lányok nagy nyüzsgéssel hajtják a kereket, félretekeredik a lánc, annyira, hogy a vödör a kút kávjában megakad; locsog a víz, sikongatnak, és ő egyre szomjasabban várja, hogy ihasson végre. Mint a leszneki iskolások, a megdöntött vödörből. Erőlködnek, hogy kihúzzák végre a kútkáva alól, erőlködnek, de csak addig, amíg kijön a kertbe egy rosszkedvű néni, és rekedtes hangon rászól a lányokra, takarodjatok, mit kerestek itt, igyátok a saját vizeketek. A tanítólányoknak kell! Ezt az a lány kiáltotta, aki a legnagyobb köztük, már csak egyedül fogja a csöbröt, meglóbálja, és végre kijön, még víz is maradt benne bőven. Öneki elment a kedve a kútkávan ivástól, hagyja, hogy vödörükbe kerüljön a friss víz, és átvigyük a lányok az udvarba, az ő udvarukba, kéri, maradjanak játszani egész délután.

Klári, Zsuzsi, Katinka, ilyen szép neveik vannak, irigyli tőlük a szép neveiket, alig meri kimondani a sajátját, milyen jó a Marikának. A Klári nevet is rajta, Babi, azt mondja, ez majdnem Bábika, mint nálunk az öregmama, és attól kezdve úgy szólítja mindegyik nevetve, Bábika, hiába tiltakozik, nem vagyok Bábika, Gabi vagyok, értitek? Összeveszni azért nem akar miatta, először azért, mert vendégek náluk, másodszor azért, mert kivel játszik akkor, a fiúkkal nem lehet, cipekednek be a házba, a mosófazekat, teknőt viszik éppen. De azért kergetőzik a lányokkal, kimennek a ház mögötti rétre, azt mondják rá, bikarét, innen eszik a falu bikája, jó ott, nagyobb a tér, és a felnőttek se szólhatnak rájuk, ha hangoskodnak. Csak ne úgy hangoskodnának, hogy Báábika, mert az már majdnem olyan, mint a búúú bika, és ahogy ez eszébe jut, leül a fűbe és csak a Marikának mondja el, hogy mért.

Meglepi őt a harangszó, szép, kongó hangú harang szól, szebben, mint a leszneki, de lehet, azért szebb csak, mert szép az este, és közelről hallatszik. Persze, hiszen a torony ott áll a hosszú iskolaudvar végében, nem belül, hanem kívül, de nagyon közel hozzá, csupán csak templom nincs mellette. De orgona van, vagyis harmónium, gondolja, és jólesően maga előtt látja apuka arcát, a délelőtti, ahogy jön ki a földhányáson a kocsihoz, végre, és a Borcsa Feri bácsinak azt válaszolja a kérdésre, hogy valóban kicsi, de nagyon örülök, hogy a harmónium megvan és hibátlan.

Igen, apuka arcának lehet örülni. Nem úgy, mint anyukáénak, aki sokat mondta egész nap, hogy nahiszen; kedvetlen lett, amikor csak tornyot látott templom helyett, egy nagyon nagy szobát meg egy nagyon kicsit két egyforma helyett, téglás spejzt a konyhából nyílván, hosszút, tágasat, de a téglapadló miatt meleg, és tönkremegy másnapra benne az étel. A konyhában sporhelt helyett falba rakott tűzhely áll hozzáépített kemencével, amire semmi szükség nincsen, csak arra jó, hogy több fát egyen. A disznóól kicsi és olyan ócska, hogy egy nagyobb állat ki tud törni, a tyúkházban csak egy létra van, hova ülnek el a tyúkok, a faház tetején pedig nyitott a padlás mind a két oldalán, átfúj rajta a szél. És minek a padláson a széna. És a padlás is nagyon ócska, mert a százéves fákról lekopott majdnem teljesen a felhő festék. Rossz kedve van anyukának, és már apukának is majdnem, de anyuka rászól, mért ebédelnék szobában, amikor elférünk akkor se mehettének, ha lenne, és így sokkal könnyebb, a kicsi szobába behúzódnak télire, kevés fával megússzák, a spejz miatt ne aggódjon, le lehet betonozni akár, majd beszél a jegyzővel, és így tovább. Anyuka ettől kezdve már nem beszél, inkább hallgat, száját megkeményíti, de meg-megkérdézi, előbb apukától, később csak magától, mért nem lehetett kijönni, megnézni, hol lesz a lakóhelyünk. És még azt is mondja, ha tudtam volna. De hogy mit, azt már elhallgatja. Vagyis ha ennyit mond, akkor elhallgat. De azért pakolódnak a Magdussal egész este. A Magdus is hallgat, inkább csak apukához szól néha, ezt hova tegyem, és azt.

Amikor a szobabútort kétfelé elosztották, hatot raktak a hálószobába, a két nagyágyat egymás mellé, a kiságyat a falhoz, szembe, a Marika sezlónját a nagyágyak végébe, és odafért éppen a két éjjeliszekrény az ágyak mellé. Ez lesz a hálószoba, mondja anyuka, amikor ő harangszóra beszalad, és boldog, hogy két szobájuk lesz ezen túl. Akkor mégis lesz, ahol csak ebédelünk, mondja anyukának lelkesen, de anyuka rászól, mért ebédelnénk szobában, amikor elférünk a konyhában is. Megy ki a konyhába, csalódtam, mondja ki anyuka délután hallott szavát, de csak magában, át kell menni a nagyszobán, ahol a Magdus most húzogatja a bútorokat, az asztalt a szobaközépre és a négy széket is, a kis sakkasztalkát a szembeni ablak elé, és odateszi a két kis sakkszéket, bizonytalán azért az ablakhoz, mert ott fog majd anyuka olvasgatni. A kisszoba bejáratának egyik oldalán a két szekrény, másik oldalára a toalett-tükör került, a Magdus leteregette a két szőnyeget is, és van még egy ablak a kisszoba ajtajával szemben is, de azon a falon nem áll már semmi. Anyuka, mért nem hozzuk ide a Magdus szekrényét, muszáj megkérdézni, de erre már anyuka nem válaszol. Hagyd csak, mondja a Magdus, jobb helye van az előszobában. Nem meri megmondani, amit gondol, az előszoba senkinél sem szekrényes, itt mért lesz az. És a nagyszoba szép, de nem nagyon, mert azon a falon csak ablak van, más nincs. Addig rájja ezt magában, amíg muszáj lesz legalább a Magdussal közölni. És megkérdézni tőle, te itt fogsz lakni majd? A Magdus neveti, a konyhában van a vaságy helye, nem igaz? És az előszobai szekrényem is ahhoz van közel.

Amikor az első után a másik lámpaszög is a falra kerül, vacsoráznak. Ma nem főzött anyuka, ezért sonkát szel a Magdus, mára még elég, mondja, és kapargatja a nagydarab sonkacsontot, mennyivel jobb volt a rántott csirke, a Margitnénié, amiből maradt még reggelire. Apuka gyomrának talán nem tesz jót a füstölt, ő zsíros kenyeret vacsorázik a leszneki kertből hozott paprikával, a rántott csirkét is azzal ette, nem baj, mondja, reggel majd eszünk meletet. Tejeskávéra gondolt biztosan, az szokott meleg lenni a reggelinél. Csak azt nem tudni, lesz-e tej. Mert honnan, mondja anyuka. Aki ételt, italt adott, annak legyen neve áldott, ámen. Amíg keresztet vet, szeme már a folyosón túli udvarra néz, látja, esteledik. Látod-e, gondolja, eszébe jut a nyolcadikosok verse, de csak ennyi belőle, szeretne kimenni, körülnézni, mert délután a játszástól nem bír, megkérdezi, és mert apuka rábólint, örömmel szalad kifelé.

Az udvar üres, és ez most furcsa. Etetéskor hazamentek a felnőttek, akik segítettek. A sok gyerek, aki a bikaréten lár-mázott, harangszóra mind elnémult és hazafutott, a Klári, Zsuzsi, Katinka letették az ő babáját a fűbe, és még a labdát sem keresték meg, pedig elgurult, köszöntek egy dicsértesséket, anyukától megkérdezték, jöhetnek-e játszani holnap is, és elmentek.

Körbenéz. Az utcán nem jár senki, sem anyuka, sem a szomszédok nem látják őt, most akármit megtehet, senki nem fogja megszidni, senki nem neveti ki a butaságokért. Mert egész biztos butaság, ahogy a kikaputól a bezárt nagykapun át és még tovább, sétálva végighúzza kezét a kerítésen, ujjai beleakadnak a hatsarkú drótmintákba, néha fölciripel a drót, olyankor ő a lugas felé néz, nem hallja-e meg valaki mégis. Már csak a házat kell birtokba vennie. Hogy ne csak apukáé és anyukáé, az övé is legyen.

Nem, nem megy előre, nehogy kilépjen valaki a lugas elé vagy az iskolába átvivő kis faajtóhoz, és őt meglássa, jó lesz itt, a ház háta mögött, amit tűzfalnak hívnak, vagyis mondanak, nem tudni, mért, hiszen nincs rajta tűz, és nem is lesz, reméljük. Ahogy közeledik, meglátja rajta a szépet, érdekes, délután sokat játszottak itt a ház mellett meg mögött, a bikaréten, mégsem látta meg, hogy az ő új iskolájuk milyen szép. Szép, mert kockás. Vagyis majdnem kockás. Olyan, mintha téglából lenne, de ilyen téglát ő még sohasem látott, kisebb, mint az igazi, főleg vékonyabb, az okker színt fölismerni rajta, apukának van ilyen festéke, csak ebbe mintha egy kevés cinóbert is keverték volna. És úgy fénylik, mint apuka olajképei, ha le vannak lakkozva.

Odamegy a falhoz, nemcsak megérinti, meg is simogatja. Ennyire szép falat még sosem látott. Meg kell nézni, az egész ház ilyen vajon, vagy csak ez, itt? Ilyen vajon, ilyen vajon, visszamegy a cseresznyefáig, hátrafelé lépeget, ha nem nézné a falat, énekelni lenne kedve, ilyen-vajon, tűz-fal, tűz-fal – de csak gondolja most, s minden szó egy lépés.

Tizenkétszer mondja el a tűzfalat magában, akkor megáll, fejét magasra fölemelve nézi, nézi az ő új iskoláját és jövődő otthonát, előbb a téglakockákat külön, aztán sorban, azután az egészet együtt, mind. Nem tudja, örül-e, nem is tud gondolni, csak nézni. Már a fejét se forgatja, a vasrácsos ablakokat észre sem véve egyszerre látja az egészet, és úgy érzi, a kockák csöndje őt megsimogatja most.

Áll csak egyhelyben, néz és gyönyörködik, nem is tudja, miben, talán egyszerre az estében, a fákban, a házban és a nagy, zöld rétben, míg egyszerre eltűnik a csillogás, az okker sötétebbre vált, barnul, s ahogy körbenéz, rájön, hogy beesteledett. Járatok szerencsével, jut eszébe, amit a Kovács Jóska bácsi mondott, és amíg megy befelé, azt gondolja, ő most valóban szerencsével járt, vagyis a szerencse járt övele, mert így megnézni és ilyennek látni a jövődő otthon csak ilyen szép estében, és főleg egyedül a szerencsével lehet. Már csak azt kéne tudni, ki vagy mi az a szerencse.

Poplawski, Stefan: A munkások elhagyják a Lumier gyárat, Minitextil gyűjtemény, Szombathelyi Képtár